

УДК 37.037:37.017.7+78.07

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВИХОВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ В ПРОЦЕСІ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Чжоу Цянь, аспірант
кафедри соціальної педагогіки

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

У статті проаналізовано підходи до тлумачення педагогічних умов виховання духовної культури молоді засобами мистецтва та констатовано відсутність єдиної науково обґрунтованої позиції щодо цього питання. Автор вказує, що у працях кожного з дослідників є певні переваги і недоліки стосовно змістового наповнення умов, зокрема, слабе врахування структури духовної культури, відсутність комплексності у виборі форм і методів музично-естетичної діяльності, деякий популізм у впровадженні умов тощо. Автор підкреслює, що наявний позитивний педагогічний досвід може бути використаний під час проектування і впровадження авторського підходу до педагогічних умов виховання духовної культури студентів університету в процесі музично-естетичної діяльності.

Ключові слова: *духовна культура, студенти університету, педагогічні умови виховання, музично-естетична діяльність, засоби мистецтва.*

В статье проанализированы подходы к толкованию педагогических условий воспитания духовной культуры молодежи средствами искусства и констатировано отсутствие единой научно обоснованной позиции по этому вопросу. Автор указывает, что в работах каждого из исследователей есть определенные преимущества и упущения в отношении содержательного наполнения условий, в частности, слабый учет структуры духовной культуры, отсутствие комплексности в выборе форм и методов музыкально-эстетической деятельности, некоторый популизм во внедрении условий и т.п. Автор подчеркивает, что имеющийся позитивный педагогический опыт может быть использован при проектировании и внедрении авторского подхода к педагогическим условиям воспитания духовной культуры студентов университета в процессе музыкально-эстетической деятельности.

Ключевые слова: *духовная культура, студенты университета, педагогические условия воспитания, музыкально-эстетическая деятельность, средства искусства.*

Zhou Q. THEORETICAL APPROACHES TO THE PEDAGOGICAL CONDITIONS OF SPIRITUAL CULTURE EDUCATION FOR UNIVERSITY STUDENTS IN THE PROCESS OF MUSIC AND AESTHETIC ACTIVITY

In the article the approaches to the interpretation of the conditions of spiritual culture education for the youth through the means of art have been analyzed and the absence of the unitary, scientifically proved opinion has been stated. The author indicates that there are certain advantages and drawbacks concerning the content of the conditions in the works of every scholar, in particular, insufficient consideration of spiritual culture structure, insufficient complexity in choosing forms and methods of music-aesthetic activity, some populism in implementing conditions etc. The author emphasizes that available positive pedagogical experience may be used in designing and implementing the author's approach to the pedagogical conditions of spiritual culture education for university students in the process of music and aesthetic activity.

Key words: *spiritual culture, university students, pedagogical conditions of upbringing, musical and aesthetic activity, means of art.*

Постановка проблеми. Аналіз ситуації, яка склалась у виховній практиці системи вищої освіти дозволяє констатувати необхідність пошуку продуктивних шляхів реалізації можливостей музичного мистецтва у формуванні духовної культури особистості. Так, результати експрес-опитування студентів 1–3 курсів університету свідчать про недостатньо сформоване у них ціннісне ставлення до музично-естетичної діяльності, низький рівень обізнаності у цій сфері, наявність відносно небагатого (переважно у формі відвідування культурних заходів) та пасивного досвіду участі у відповідних заходах (у ролі глядача та через сприйман-

ня творів музичного мистецтва); студенти використовують можливості музики у духовному розвитку переважно як розвагу. Вважаємо, що це може свідчити про те, що виховний процес вишу у визначеному аспекті має певні недоліки, не враховуються окремі обставини, внутрішні чи зовнішні чинники, тобто не створено належних педагогічних умов, за яких музично-естетична діяльність може бути дієвим засобом виховання духовної культури студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення психолого-педагогічної літератури показує, що вчені систематично торкаються питання педагогічних

умов виховання у молоді (старшокласників, студентів, майбутніх фахівців) духовної культури (Х.Ю. Боташева, Г.Г. Габунія, К.Є. Гагаріна, В.В. Гнатюк, В.В. Лаппо, Л.В. Пшенична, Т.О. Степанець, І.В. Юстус та ін.), формування духовних цінностей як її основи (Н.А. Полтавська, О.В. Шкіренко та ін.), розвитку духовних якостей як її складової за допомогою засобів мистецтва загалом (О.І. Іванова, Н.А. Полтавська, Г.І. Фазилзянова) та музики зокрема (В.В. Гракова, З.З. Кримгужіна, Ю.О. Левченко, В.А. Подрезов, Н.В. Свещинська, Н.А. Шемякова та ін.).

Постановка завдання. Мета дослідження – з'ясувати підходи до тлумачення педагогічних умов виховання духовної культури молоді засобами мистецтва, зокрема в процесі музично-естетичної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як вказує О.М. Отич, «ефективність функціонування великих і малих педагогічних систем завжди залежить від умов їх існування – природно-географічних, суспільно-політичних, національно-культурних, навчально-матеріальних, морально-психологічних, психолого-педагогічних, організаційних, гігієнічних, естетичних тощо» [5, с. 126]. Безперечно, всі з названих умов на рівні навчального закладу змінити чи створити просто неможливо, однак деякі з груп обов'язково повинні бути враховані, проаналізовані та посилені або спеціально створені. Зазначимо, що у «Словнику української мови» за редакцією І.К. Білодіда умова тлумачиться як «необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь; обставини, особливості реальної дійсності, при яких відбувається або здійснюється що-небудь» [10, Т. 10, с. 441]. Тобто умови, зокрема педагогічні, визначають обставини, які сприяють чи перешкоджають прояву базових закономірностей у педагогічній діяльності. Саме тому забезпечення і реалізація відповідних педагогічних умов створять реальну можливість управління виховним процесом через організацію позитивних і нейтралізацію негативних зовнішніх та внутрішніх педагогічних обставин і чинників. Ми розглядаємо музично-естетичну діяльність як один із засобів виховного впливу, тому будемо вивчати педагогічні умови, насамперед, у цьому аспекті. Так, під педагогічними умовами, погоджуючись із Н.А. Полтавською, розумітимемо сукупність обставин, пов'язаних із педагогічно доцільним, обґрунтованим використанням засобів музично-естетичної діяльності для формування духовної культури студентів [7, с. 202].

У процесі теоретичного дослідження ми, зокрема, встановили, що деякі вчені, розглядаючи умови виховання духовної культури загалом, теж опираються на засоби мистецтва. Наприклад, у дисертаційному дослідженні О.І. Іванової серед сукупності педагогічних умов називається «використання мистецтва, художнього образу як одиниці пізнавально-виховного та естетично-значущого тексту в освітньо-виховному процесі; наявність міні-середовищ ... образотворчо-музичне, музично-літературне» [2, с. 17]. При цьому вчена звертає увагу на кіно, театр, музейне мистецтво і фольклор, а також наголошує на ролі такого чинника, як «співдружність» митців, викладачів і студентів. Т.О. Степанець, розглядаючи формування духовної культури студентів у педагогічних вишах, робить акцент на оптимізації навчально-виховного процесу, але серед низки умов називає також і «прилучення до скарбів національної та світової культури» [11, с. 202]. І.В. Юстус стверджує, що процес розвитку духовної культури студентів в умовах університетської освіти неможливий без забезпечення зв'язку професійної культури та духовної практики, яке можливе шляхом «оволодіння студентами духовним досвідом, накладеним на канву майбутньої професійної діяльності», а основним засобом досягнення цього вчена визначає процес драматичної гри [14, с. 33]. Таким чином, можна говорити про те, що низка вчених справді вважають виховання духовної культури молоді людини неможливим без прилучення її до мистецтва незалежно від його виду (музика, театр, кіно тощо).

Окремо нами було проаналізовано праці вчених, у чиїх назвах позиціонується словосполучення «засобами мистецтва» та подібні. Слід зазначити, що найбільш широко, на нашу думку, формулює ключові умови духовного розвитку особистості засобами музичного виховання В.В. Гракова. У дисертації на тему «Педагогические основы формирования духовной культуры подростков в процессе учебно-музыкальной деятельности» білоруська учена окреслює їх таким чином: розгляд особистості як цілісної системи та необхідність її гармонійного розвитку (зокрема «стимулювання художньо-творчої активності»); використання у взаємозв'язку та цілісно всіх можливих форм і методів формування духовної культури [1, с. 11]. Водночас ми вважаємо, що окреслені В.В. Граковою положення можна розглядати радше як базові принципи у процесі виховання, а не умови, оскільки вони визначають стратегію, а не тактику виховної роботи.

У дисертаційному дослідженні Г.І. Фазилзянової «Педагогічні умови орієнтації студентів на духовно-моральні цінності засобами народного мистецтва» перелік таких умов дещо неоднозначний і коливається від чотирьох у вступі аж до двадцяти однієї у самому тексті [12]. Окрім того, хоча вчена і досить чітко прописує «духовно-моральний потенціал народного мистецтва», характеристики і змістове наповнення педагогічних умов, на нашу думку, мало орієнтовані саме на засоби мистецтва. Цього аспекту певним чином стосуються лише такі педагогічні умови, як «залучення студентів до активної художньо-творчої діяльності» та «виявлення духовно-морального ціннісного аспекту в змісті предметів народного мистецтва» [12, с. 13–14]. Інші ж умови (наприклад, надання академічної свободи вибору, заохочення творчості й ініціативності, співпраця і співтворчість викладача і студента, заохочення і стимулювання самопроцесів студентів тощо) орієнтовані на створення особистісно-орієнтованого середовища навчання та активізацію участі студента в самонавчанні та саморозвитку. Ми не заперечуємо значення цих умов загалом, але вважаємо суттєвим недоліком те, що автор дослідження проголошує «духовний потенціал мистецтва» у темі дослідження, однак практично не представляє його ні у змісті самих умов, ані у їх процесуальному (форми, методи, прийоми) забезпеченні.

Здійснений нами теоретичний аналіз показав, що вказане вище зауваження жодною мірою не стосується педагогічних умов, окреслених Н.А. Полтавською у дисертаційному дослідженні «Формування духовних цінностей старшокласників засобами мистецтва». Їх усього три, але дві з них безпосередньо стосуються мистецтва. Зокрема, це орієнтація навчально-виховного процесу на поєднання індивідуальних, національних, загальнолюдських цінностей (як вказує автор, через «пошук власного «я», власних духовних інтенцій у творах мистецтва») та поступове нагромадження досвіду спілкування учнів із творами мистецтва в урочній та позаурочній діяльності на засадах концепції діалогу культур [8, с. 12–13]. Дослідниця не акцентує увагу на якомусь окремому виді мистецтва, звертаючись до духовних цінностей літератури, живопису, музики, а також живого спілкування з митцями. Водночас ознайомлення із формами та методами (бесіди, дискусії, зустрічі тощо) впровадження означених умов дозволяє констатувати, що вони орієнтовані переважно на когнітивний та емоційно-ціннісний аспекти духовної культури. Можливо, під час роботи із старшокласниками

такий акцент доцільний, адже їхня духовна культура лише починає розвиватись. Однак недогляд діяльнісно-перетворювального компоненту під час роботи зі студентами може спричинити втрату можливостей для набуття ними у процесі музично-естетичної діяльності значущого досвіду духовно-практичної діяльності.

Вивчення теоретичних засад, обґрунтування та досвід практичного впровадження педагогічних умов виховання духовності учнів загальної школи засобами народної музики, запропонованих З.З. Кримгужиною, дозволили нам окреслити деякі суттєві вимоги, які слід враховувати під час визначення комплексу педагогічних умов. Визначаючи першою умовою «систематичну і цілеспрямовану організацію діяльності учнів основного ступеня з вивчення башкирської народної музики», вчена наголошує на необхідності поетапності її реалізації: тобто спочатку «знання сутнісних характеристик і духовної специфіки народної музики», далі «створення мотивації до розвитку свого внутрішнього духовного світу» і у підсумку – «активне включення учнів у практичну діяльність» [3, с. 16]. Така логіка доречна і під час роботи із студентською молоддю з метою забезпечення поступового усунення недоліків в ефективності виховання духовної культури. Другою умовою вчена називає реалізацію принципу духовності у процесі вивчення музики, наголошуючи, що лише «поступово в процесі сприйняття народної музики, в процесі входження у світ музики через емоційну підсвідому сферу психіки формуються звички та звичні форми поведінки» [3, с. 17]. Таким чином, на базі звичної поведінки під впливом цілеспрямованого педагогічного впливу на процес сприйняття музики в зростаючій особистості розвивається духовне мислення. Разом із ним і завдяки йому на базі духовних почуттів, свідомості та волі утворюються духовні цінності, якості та властивості особистості. Цілісність виховного процесу забезпечується третьою умовою – духовно-моральне збагачення змісту, методів і форм урочної та позаурочної діяльності. Відштовхуючись від об'єкта дослідження, вчена спирається на можливості уроку (як традиційного, так і нестандартного). А серед активних форм організації, спрямованих на отримання досвіду духовно-практичної діяльності, вона називає акції, проекти, ділові ігри на музичну тематику, які, що важливо, мають соціальну значущість. Комплекс загальнопедагогічних методів (бесіди тощо) доповнюється нею специфічно музичними (метод емоційної драматургії та ін.).

Подібний до описаного вище підхід у формулюванні та висвітленні педагогічних умов, які сприяють процесу розвитку духовності особистості підлітка засобами музично-естетичного виховання, представлений і Ю.О. Левченко. Серед таких умов учена називає забезпечення поєднання навчальної, просвітницької та благодійної діяльності підлітків; створення різновікового хорового колективу; збереження наступності, традицій колективу; підбір відповідного репертуару, що забезпечує розвиток духовності особистості підлітка й одночасний розвиток навичок музичного виконання; високий рівень розвитку духовності особистості педагога [4, с. 21]. Крім реалізації зв'язку теорії (зокрема, музичної) із практикою, багатогранності форм і методів спілкування підлітків із музичним мистецтвом (як активного – фестивалі, концерти, акції, так і пасивного – лекторії, відвідування консерваторії), означені педагогічні умови роблять, на нашу думку, важливий наголос на необхідності контакту не лише з самим мистецтвом, а й з учасниками музично-естетичної діяльності. Така поетапність, комплексність і системність підходів З.З. Кримгужіної та Ю.О. Левченко посприяли тому, що вивчений досвід став основоположним під час обґрунтування нами відповідних педагогічних умов, але з урахуванням виховної ситуації у вишах, об'єкта (студенти) і засобів виховного впливу. Обидві дослідниці вивчали учнів і шкільне середовище, а тому, спираючись на їхні рекомендації, важливо зосередитись на умовах щодо виховання у студентів прагнення до особистісного та професійного росту відповідно до базових цінностей (акмеологічний аспект духовної культури).

У процесі дослідження ми переконались, що означене питання найбільш повно представлено у дисертації В.А. Подрезова, який за результатами формувального експерименту визначив умови досягнення високого рівня духовної культури майбутнього вчителя засобами музичного мистецтва. Серед них, зокрема, такі: орієнтація музично-творчої діяльності на модель духовної культури майбутнього вчителя, зв'язок музично-творчої діяльності з професійною підготовкою майбутнього вчителя, забезпечення переходу процесу музичного розвитку в саморозвиток майбутніх учителів, опора в процесі формування духовної культури майбутніх учителів на колективний характер музично-творчої діяльності студентів, орієнтація майбутніх учителів на вивчення, збереження й глибоке оволодіння загальнолюдськими й національно-культурними цінностями та ін. [6, с. 16]. Пред-

ставлення однієї чи комплексу названих позицій серед педагогічних умов сприятиме дотриманню наукової логіки, відповідно до якої духовна культура майбутнього фахівця є складовою загальнолюдської культури й основою культури професійної. Доречним, на нашу думку, є те, що вчений окремо прописує у змісті умов такі важливі для виховання духовної культури моменти: 1) перехід процесу музичного розвитку в саморозвиток, тобто спілкування з музикою (зокрема, музично-естетична освіта) – це не самоціль, а лише складова цілісного формування духовної сфери особистості; 2) колективний характер музично-творчої діяльності, адже високий рівень духовної культури невіддільний від емоційно-емпатійних відносин, досвід налагодження яких формується як через сприйняття музичних образів, так і через контакти з учасниками музично-естетичної діяльності. Водночас експериментальна робота вченим організована лише на базі хорових колективів, а одним із головних засобів виховного впливу визначено музично-теоретичні знання в галузі музичного мистецтва та засоби музичної виразності. Це певним чином обмежує можливості перенесення досвіду В.А. Подрезова на роботу зі всіма студентами, адже учасники хорових колективів і мотивовані іншою мірою, і базовий рівень обізнаності з музично-естетичною діяльністю мають інший, і досвід участі у відповідних заходах у них багатший.

Педагогічні умови формування ціннісних орієнтацій у студентської молоді засобами сучасної фортепіанної музики стали одним із напрямів дисертаційного дослідження Н.В. Свещинської. Так, перша і четверта умови, визначені нею, безпосередньо стосуються музики; це – особистісно-ціннісна зорієнтованість майбутніх учителів на сприйняття, усвідомлення й перетворення цінностей музичного мистецтва та систематичне використання у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів широкого кола найкращих зразків сучасного музичного мистецтва [9, с. 14]. Демонструючи комплексний підхід до оцінювання та виховання духовної культури молоді, учена підкреслює, що специфіка запропонованих педагогічних умов полягає у тому, що «залучення особи до музичних цінностей відбувається не тільки у споглядальній діяльності сприйняття сучасної фортепіанної музики, а й в активній музично-практичній, виконавсько-інтерпретаційній, музично-педагогічній діяльності» [9, с. 11]. Означене положення, вважаємо, повинно стати принциповим під час планування виховної роботи. Водночас вико-

ристати досвід ученої повною мірою ми не можемо, оскільки її дослідницька робота організовувалась із майбутніми вчителями музики (у темі це не визначено, але із тексту дослідження стає зрозуміло). Можливо, тому змістове наповнення педагогічних умов Н.В. Свещинська здійснювала за допомогою переважно специфічних методів музично-естетичної діяльності (наприклад, порівняння творів сучасної фортепіанної музики з музичними творами попередніх епох; зіставлення засобів музичної виразності класичних і сучасних творів для фортепіано; застосування інтонаційно-стильових, жанрово-стильових і асоціативно-аркових аналогій тощо), які для нас під час роботи зі студентами – не музикантами можуть стати лише допоміжними.

Дисертаційне дослідження Н.А. Шемякової стало останньою роботою, у якій на момент здійснення нами наукових пошуків, було обґрунтовано педагогічні умови, а саме реалізації технології формування досвіду духовно-практичної діяльності студента коледжу за допомогою музичного мистецтва в освітньому процесі. Серед доцільних умов можна відзначити створення культурно-освітнього середовища у процесі навчання в коледжі, організацію ситуації свободи вибору студентом виду духовно-практичної діяльності (зокрема, музично-естетичної), стимулювання самостійного вибору студента на участь у різноманітних видах позаауральної та позакласної музичної діяльності, включення студента в духовну співдію (співпрацю) з оточенням (співмислення, співчуття, співпереживання, співтворчість) у процесі сприйняття і виконання музичних творів, підготовки творчих проєктів [13, с. 7–8]. Слід відзначити, що запропонований автором комплекс форм (від індивідуальних до масових) і методів (музичний діалог, хоровий спів, музичні проєкти тощо) навчально-виховного впливу надзвичайно різноманітний, а також підібраний з урахуванням доцільності їх застосування щодо формування певних складових духовної культури (мотиваційної та ін.). Тому його використання у вихованні духовної культури студентів дозволить зробити процес справді комплексним і цікавим. Водночас можна відзначити два своєрідних «мінуси» в роботі Н.А. Шемякової. Так, учена робить акцент саме на музичному мистецтві та музично-творчій діяльності, через що іноді «губить» духовно-культурний аспект. Також, на жаль, вона ніяк не співвідносить окреслені педагогічні умови з безпосередньою експериментальною діяльністю, а запропоновані форми і методи показують радше поетапність роботи, а не

особливості чи обставини їх впровадження. Тоді як ми акцентуємо увагу саме на педагогічних умовах.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи результати нашого теоретичного аналізу щодо педагогічних умов виховання духовної культури молоді, зокрема за допомогою засобів мистецтва, можемо констатувати, що наявний педагогічний досвід буде корисний нам для обґрунтування та впровадження власних педагогічних умов. У кожного з дослідників виявлені певні «пробіли» у змістовому наповненні умов, які нам слід врахувати під час педагогічного прогнозування. Це і не врахування структури духовної культури, і відсутність комплексності у виборі форм і методів (у Н.А. Полтавської), і деякий популізм у впровадженні умов (у Г.І. Фазилзянової), а також неможливість повного використання запропонованих рекомендацій у зв'язку з їх вузькою орієнтованістю (на хоровий колектив у дослідженнях В.А. Подрезова чи на вчителів музики у роботі Н.В. Свещинської). Таким чином, можемо говорити про те, що наразі немає єдиного науково обґрунтованого підходу до педагогічних умов виховання духовної культури студентів університету в процесі музично-естетичної діяльності, хоча й існує суттєва теоретична база для їх окреслення. Враховуючи вище означене, у перспективі важливо з'ясувати актуальний стан виховання духовної культури студентів університету у процесі музично-естетичної діяльності задля того, щоб спроектувати на цій основі авторський підхід до педагогічних умов.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гракова В.В. Педагогические основы формирования духовной культуры подростков в процессе учебно-музыкальной деятельности : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / В.В. Гракова ; Белорусский гос. ун-т. – Минск : БГУ, 2002. – 21 с.
2. Иванова О.І. Виховання духовних якостей студентів засобами естетичного середовища університету : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / О.І. Иванова ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2012. – 20 с.
3. Крымгужина З.З. Воспитание духовности учащихся общеобразовательной школы средствами народной музыки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / З.З. Крымгужина ; Магнитог. гос. ун-т. – Магнитогорск, 2011. – 25 с.
4. Левченко Ю.А. Развитие духовности личности подростка средствами музыкально-эстетического воспитания : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Ю.А. Левченко ; Воронеж. гос. ун-т. – Воронеж, 2006. – 24 с.

5. Отич О.М. Розвиток творчої індивідуальності студентів професійно-педагогічних навчальних закладів засобами мистецтва : [монографія] / О.М. Отич ; за наук. ред. І.А. Зязюна. – Чернівці : Зелена Буковина, 2011. – 246 с.

6. Подрезов В.А. Формування духовної культури майбутнього вчителя засобами музичного мистецтва : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В.А. Подрезов ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2003. – 20 с.

7. Полтавська Н. Педагогічна підтримка – головна умова формування духовних цінностей старшокласників на сучасному етапі / Н. Полтавська // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – 2011. – Ч. 2. – С. 201–210.

8. Полтавська Н.А. Формування духовних цінностей старшокласників засобами мистецтва : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Н.А. Полтавська ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2009. – 20 с.

9. Свещинська Н.В. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів засобами сучасної фортепіанної музики : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н.В. Свещинська ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2005. – 20 с.

10. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства ; [за ред. І.К. Білодіда]. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. 10. Т–Ф. – 1979. – 658 с.

11. Степанець Т.О. Педагогічні умови формування духовної культури студентів у педагогічних ВНЗ / Т.О. Степанець // Наукові записки кафедри педагогіки : зб. наук. пр. каф-ри педагогіки Харків. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – 2007. – Вип. XIX. – С. 200–207.

12. Фазылзянова Г.И. Педагогические условия ориентации студентов на духовно-нравственные ценности средствами народного искусства : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Г.И. Фазылзянова ; Казан. гос. ун-т им. В.И. Ульянова-Ленина. – Казань, 2004. – 19 с.

13. Шемякова Н.А. Музыкальное искусство как средство формирования опыта духовно-практической деятельности студента педагогического колледжа : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (музыка; уровень профессионального образования)» / Н.А. Шемякова ; Оренбург. гос. пед. ун-т. – Оренбург, 2015. – 24 с.

14. Юстус И.В. Теоретико-методологические основы развития духовной культуры студентов университета : автореф. дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / И.В. Юстус ; Самар. гос. пед. ун-т. – Самара, 2002. – 38 с.

УДК 37.036:371.134

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Щербак І.В., к. пед. н.,
доцент кафедри музичного мистецтва

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

Автор порушує проблему виховання творчої особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва. У статті висвітлюється стан дослідження проблеми в педагогічній теорії. Уточнюється зміст понять «творчість», «творча особистість майбутнього вчителя музичного мистецтва». Визначаються педагогічні умови виховання творчої особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі професійної підготовки.

Ключові слова: творчість, творча особистість майбутнього вчителя музичного мистецтва, педагогічні умови виховання творчої особистості, професійна підготовка.

Автор поднимает проблему воспитания творческой личности будущего учителя музыкального искусства. В статье освещается состояние исследования проблемы в педагогической теории. Уточняется содержание понятий «творчество», «творческая личность будущего учителя музыкального искусства». Определяются педагогические условия воспитания творческой личности будущего учителя музыкального искусства в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: творчество, творческая личность будущего учителя музыкального искусства, педагогические условия воспитания творческой личности будущего учителя музыкального искусства, профессиональная подготовка.

Shcherbak I.V. PEDAGOGICAL CONDITIONS OF UPBRINGING CREATIVE PERSONALITY OF FUTURE TEACHER OF MUSICAL ART

The author regards the problem of upbringing of creative personality of future music teacher. The article reveals problems state of research in pedagogical theory. The article deals with the notions “creature”, “creative personality of future music teacher”. Upbringing creative personality of future teacher of musical art in the course of vocational training is determined by pedagogical conditions.

Key words: creature, creative personality of future teacher of music art, pedagogical conditions of upbringing creative personality of future teacher of musical art, vocational training.